

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 262/2020-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Zm 635/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Zm 635/2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava V p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Zm 635/2013 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava V p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava V j e p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárie URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 262/2020-20 z 26. mája 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej

len „charta“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Zm 635/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní vydal zmenkový platobný rozkaz č. k. 3 Zm 635/2013-12 z 22. januára 2014, ktorým zaviazal sťažovateľa (v procesnom postavení žalovaného v 4. rade, pozn.) na zaplatenie sumy 15 211,42€ s príslušenstvom a odmeny zo zmenky. Sťažovateľ podal 17. februára 2014 proti uvedenému zmenkovému platobnému rozkazu č. k. 3 Zm 635/2013-12 námietky. Od daného momentu sa okresný súd po dobu 6 rokov s námietkami sťažovateľa proti zmenkovému platobnému rozkazu nevysporiadal, nenariadil vo veci ani jedno pojednávanie a nedospel k meritórnemu rozhodnutiu vo veci. Podľa názoru sťažovateľa je konanie okresného súdu zjavne nesústredené, neefektívne a možno ho označiť za konanie so zbytočnými prietrahmi.

2.1 V súvislosti s druhom napadnutého konania sťažovateľ uviedol, že zmenkové konanie je zvláštnym typom konania, ktorého charakter je daný predovšetkým jeho špecifickým predmetom, akým sú nároky zo zmieniek. Zmenkovým rozkazom súd uloží žalovanému, aby do troch dní zmenkovú pohľadávku zaplatil alebo podal proti zmenkovému rozkazu námietky. Ak námietky nie sú podané, zmenkový rozkaz nadobúda účinky právoplatného rozkazu. Námietky sú jediným procesným prostriedkom, ktorým možno týmto účinkom zmenkového rozkazu zabrániť.

2.2 Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti nevytýka okresnému súdu absolútnu nečinnosť v napadnutom konaní, upriamuje však pozornosť na „kvalitatívnu stránku“ dosiaľ uskutočnených úkonov okresného súdu, ktoré nemožno podľa názoru sťažovateľa považovať za dostatočne efektívne a účinné. Sťažovateľ zdôraznil, že je potrebné prihliadnuť aj na skutočnosť, ktorá podstatným spôsobom ovplyvňuje ďalšiu dĺžku súdneho konania, a to, že predmetné konanie prebieha viac ako 6 rokov len pred súdom prvej inštancie a ešte ani nie je právoplatne ukončené. Je možné dôvodne predpokladať, že po vydaní rozhodnutia súdu prvej inštancie o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu strana sporu, v ktorej neprospech bude rozhodnutie vydané, využije možnosť podania riadneho opravného prostriedku a tým sa oddiali právoplatné ukončenie napadnutého konania.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základné právo podľa čl. 47 charty porušené boli a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať. Súčasne sa sťažovateľ domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € a náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1 Vyjadrenie okresného súdu k obsahu ústavnej sťažnosti

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr3214/2020 doručenom ústavnému súdu 1. júla 2020 podal chronologický prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní a k obsahovej stránke podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní od roku 2013 vykonával procesné úkony v zásade plynulo až do júna 2018, keď došlo k prevedeniu súdneho spisu do iného súdneho oddelenia. Okresný súd, vychádzajúc z údajov vedených v súdnom registri, uviedol, že súdny spis bol predložený novému zákonnému sudcovi 11. októbra 2018, a po tomto dátume sa v súdnom registri nenachádza žiaden záznam.

4.1 Zákonný sudca bol po doručení ústavnej sťažnosti vyzvaný zo strany vedenia okresného súdu na predloženie spisu. Po tom, čo na uvedenú žiadosť nereagoval v stanovenej lehote ani po rozhodnutí disciplinárneho senátu o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu (17. júna 2020, pozn.) v súvislosti s jeho dlhodobou pretrvávajúcim konaním v rozpore s procesnými predpismi, so statusovými zákonmi a evidentne aj s etickými pravidlami správania sa sudcu, neodovzdal protokolárne spisy v ďalšej stanovenej lehote, ktorá mu uplynula 25. júna 2020. Súdny spis bol následne zabezpečený jeho komisionálnym odobratím a po nahliadnutí do spisu bolo zistené, že v spise sa nachádza voľne založený vypracovaný koncept uznesenia z 3. októbra 2018 vo vzťahu k procesnému návrhu žalovaného v štvrtom rade (sťažovateľovi), avšak bez jeho podpísania zákonným sudcom a bez zadania pokynu pre kanceláriu súdu na jeho expedíciu.

4.2 Okresný súd na záver uznal, že podaná ústavná sťažnosť je v období od 8. júna 2018 do podania ústavnej sťažnosti dôvodná, keďže zákonný sudca zrejme vedome svojím nezodpovedným prístupom k plneniu základných povinností sudcu spôsobil namietané prietahy v konaní.

4.3 Okresný súd vyslovil názor, že sťažovateľom požadovaná výška finančného zadost'učinenia v sume 10 000 € je neprimeraná a neopodstatnená.

5. Zároveň okresný súd vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.2 Replika sťažovateľa

6. Sťažovateľ reagoval na vyjadrenie okresného súdu replikou doručenou ústavnému súdu 2. júla 2020, v ktorej uviedol identické skutočnosti ako v samotnej ústavnej sťažnosti. Opakovane zdôraznil skutočnosť, že v napadnutom konaní si žalobca proti sťažovateľovi okrem zmenkovej sumy uplatnil aj zmenkové úroky, pričom v dôsledku nečinnosti okresného súdu (v prípade neúspechu sťažovateľa v napadnutom konaní) vznikne sťažovateľovi povinnosť zaplatiť vyššie zmenkové úroky (k tomu pozri aj bod 53 ústavnej sťažnosti, pozn.).

6.1 Sťažovateľ zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania a prehľadom procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorých každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a súčasne sa domáha aj vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, podľa ktorých každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd tiež zo svojej dnes už ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý

znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu v súdnom konaní a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

IV.

Vyhodnotenie postupu okresného súdu a závery ústavného súdu

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu vo vzťahu k napadnutému konaniu do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 47 charty ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť, ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania a postup okresného súdu.

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

16. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. faktickú a právnu zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je konanie o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu č. k. 3 Zm 635/2013-12 z 22. januára 2014, ktoré podal sťažovateľ v procesnom postavení žalovaného v 4. rade podľa vtedy platného § 175 ods. 1 OSP (zákon č. 438/2015 Z. z. s účinnosťou od 23. decembra 2015 vypustil § 175 OSP upravujúci inštitút zmenkového platobného rozkazu, pozn.).

16.1 Ústavný súd konštatuje, že obdobné konania patria k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nie je závislá od právnej alebo skutkovej náročnosti prerokovávanej veci. Zmenkové konanie podľa platnej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku patrilo podľa povahy medzi skrátené formy konania, kde sa uplatňovala koncentračná zásada, preto ústavný súd tento druh konania aj v konkrétnom prípade sťažovateľa posudzoval prísnejšie.

17. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priet'ahov v súdnom konaní ústavný súd v správaní sťažovateľa nezistil okolnosti, ktoré mohli mať za následok vznik zbytočných priet'ahov.

18. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska primeranosti dĺžky trvania napadnutého konania, resp. z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v tomto konaní.

18.1 Okresný súd v napadnutom konaní vydal zmenkový platobný rozkaz č. k. 3 Zm 635/2013-12 z 22. januára 2014, ktorým zaviazal sťažovateľa ako žalovaného v 4. rade k zaplateniu sumy 15 211,42 € s príslušenstvom a odmeny zo zmenky. Sťažovateľ podal 17. februára 2014 proti zmenkovému platobnému rozkazu č. k. 3 Zm 635/2013-12 námietky (čl. 19 – 40 súdneho spisu, pozn.). Z obsahu súdneho spisu ďalej vyplýva, že vec bola aj predmetom vyšetrovania vedeného orgánmi činnými v trestnom konaní (č. l. 138 súdneho spisu – dožiadanie NAKA, č. l. 139 úradný záznam o predložení spisu na nahliadnutie príslušníkovi Policajného zboru, pozn.). Sťažovateľ podal okresnému súdu 9. septembra 2016 sumárne vyjadrenie k veci (č. l. 149/169-177 súdneho spisu, pozn.). Z dôvodu včas podaných a odôvodnených námietok sťažovateľa proti zmenkovému platobnému rozkazu vydal vyšší súdny úradník 6. júna 2018 pokyn na prevedenie súdneho spisu do oddelenia zmenky, šeky a 8. júna 2018 bol súdny spis pridelený zákonnému sudcovi (č. l. 232 a 234 súdneho spisu, pozn.).

18.2 Vyhodnotením procesných úkonov ústavný súd konštatuje, že okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon vo vzťahu k podaným námietkam sťažovateľa ako žalovaného v 4. rade a svoju procesnú aktivitu sústredil výlučne na vysporiadanie sa s návrhmi žalovaného v 3. rade.

18.3 Absolútnu bezdôvodnú nečinnosť v postupe okresného súdu je možné vzhliadnuť v samotnom momente prevedenia súdneho spisu do súdneho oddelenia „CbZm“, ku ktorému došlo po 4 a pol roku od podania námietok sťažovateľom, pričom zákonný sudca vo veci nevykonal žiadny relevantný úkon ďalšie nasledujúce 2 roky. Je teda objektívnou skutočnosťou, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade s požiadavkou na postup súdu bez zbytočných prieťahov.

18.4 Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že v čase rozhodovania o tejto ústavnej sťažnosti bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi, ktorá o námietkach sťažovateľa proti zmenkovému platobnému rozkazu dosiaľ nerozhodla, a teda právna neistota sťažovateľa stále nebola odstránená.

19. Inštitút zmenkového platobného rozkazu obsiahnutý v § 175 OSP platnom v čase začatia napadnutého konania a účinnom do 22. decembra 2015 patril medzi tradičné procesné nástroje skráteného súdneho konania, ktorým sa rozhodovalo o nárokoch

zmenkových veriteľov, čím sa mal umožniť rýchlejší a jednoduchší spôsob dosiahnutia súdneho rozhodnutia. Táto právna úprava reflektovala práve na osobitnú povahu samotnej zmenky, ktorá je obligatórne listinným cenným papierom (hmotnoprávna úprava je obsiahnutá v zákone č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov, pozn.), ktorej vyhotovenie podlieha zásade tzv. zmenkovej prísnosti „*rigor cambialis*“.

19.1 Postup súdu v napadnutom konaní po podaní námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu mal byť plynulým nadviazaním na spomínané skrátené konanie a v súlade s požiadavkou rýchlosti malo byť vo veci nariadené pojednávanie, na ktorom by súd rozsudkom vyslovil, či zmenkový platobný rozkaz ponecháva v platnosti alebo či ho zrušuje a v akom rozsahu (§ 175 ods. 3 OSP).

19.2 Nesplnenie požiadavky rýchleho prejednanía námietok v konkrétnom prípade sťažovateľa *de facto* zmarilo účel procesnej úpravy, v ktorej zákonodarca vyjadril záujem na rýchlom rozhodnutí súdu o nárokoch vyplývajúcich zo zmenky, a to v krátkych lehotách a za dôsledného uplatnenia koncentračnej zásady.

20. V súvislosti s vyjadrením okresného súdu k obsahu ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej poukazuje na personálne zlyhanie zákonného sudcu, ktorému bol rozhodnutím disciplinárneho senátu 17. júna 2020 dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, ústavný súd uvádza, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Aj za konanie konkrétneho sudcu, resp. zamestnanca súdu totiž (v kontexte požiadavky reálneho naplnenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) nesie v konečnom dôsledku zodpovednosť príslušný súd ako orgán verejnej moci, ktorého povinnosťou bolo poskytnúť stranám sporu účinnú súdnu ochranu. V tomto zmysle preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti, ktorou sú namietané zbytočné prietahy v súdnom konaní, v zásade nemožno robiť rozdiel medzi tzv. objektívnymi a subjektívnymi dôvodmi prietáhov (m. m. I. ÚS 6/06).

21. Možno tak uzavrieť, že v napadnutom konaní postupom okresného súdu došlo k neprimeraným priet'ahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, takže podmienky zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sú splnené (bod 1 výroku nálezu).

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní

22. Podľa čl. 51 ods. 1 charty (rozsah pôsobnosti) ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

23. V súvislosti s námietkou porušenia základného práva podľa čl. 47 charty ústavný súd uvádza, že tento článok je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie. Ustanovenie čl. 47 charty normuje základné právo na spravodlivý proces, no aplikovateľnosť charty je podmienená vykonávaním práva Európskej únie (porov. III. ÚS 141/2011, IV. ÚS 398/2013). Podľa názoru ústavného súdu, prihliadajúc na citované ustanovenia charty, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva únie.

24. Vzhľadom na neaplikovateľnosť charty na danú veci nemohol ústavný súd ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa v tejto časti vyhovieť (bod 4 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

26. Prieťahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

27. Ústavný súd formuloval príkaz konať (bod 2 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný postupovať striktne podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP a § 179 CSP.

28. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia zdôvodnil tým, že v jeho prípade porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už nie je možné konvalidovať, keďže skutočnosť, že predmetné súdne konanie prebieha pred súdom prvej inštancie viac ako 6 rokov, nezmení ani fakt, že by vec v najbližšej dobe bola právoplatne ukončená.

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri určení finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

31. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania vedeného na okresnom súde, ako aj na predmet sporu, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd priznané finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 € (bod 3 výroku nálezu) za spravodlivé a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

32. Ústavný súd považoval sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadosťučinenia za neprimeranú a na tomto mieste pripomína, že priznané finančné zadosťučinenie nie je kompenzáciou za možný neúspech v konaní pred všeobecným súdom a v konkrétnom prípade sťažovateľovi nemôže poskytnúť náhradu za výšku (ne)priznaných úrokov zo zmenky, na zaplatenie ktorých môže byť sťažovateľ zaviazaný súdnym rozhodnutím.

33. Ústavný súd len pre úplnosť uvádza, že EŠLP akceptuje priznávanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške, ktorá nie je neprimeraná, hoci by bola nižšia než suma priznávaná EŠLP (porovnaj Ivan a Martin Medić proti Chorvátsku, rozhodnutie z 5. 2. 2009, č. 55864/07; Roje proti Chorvátsku, rozhodnutie z 25. 6. 2009, č. 8301/06).

VI.

Trovy konania

34. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34.1 Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019, ktorá bola 1 062 €.

35. Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy konania celkom za štyri úkony právnej služby. Úkon právnej služby, ktorý právny zástupca uvádza ako „*vypracovanie právneho rozboru veci pre klienta ohľadom opodstatnenosti podania ústavnej sťažnosti a právneho rozboru porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa zo strany porušiteľa*“, ústavný súd nepovažuje za úkon právnej služby pri zastúpení sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, a preto náhradu zaň nepriznal. Obdobne aj repliku sťažovateľa z 2. júla 2020 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jej obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu za ňu právnemu zástupcovi sťažovateľa nepriznal.

35.1 Ústavný súd tak priznal náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov advokátskej kancelárii URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (2 x 177 €) spolu s režijným paušálom (2 x 10,62 €) predstavuje sumu trov konania 375,24 €, ku ktorej je nutné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľa platiteľom (§18 ods. 3 vyhlášky), čo predstavuje sumu trov konania celkom 450,29 €.

36. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa advokátskej kancelárie URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu